

Politik Bilim

Niçin eleştiriyorum? (4)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Bilim, teknoloji ve yenilik politikalarımızla ilgili eleştirilerimde, ‘pazar ekonomilerini’ esas almam ve aslında bu ekonomi sisteminin yandaşı olan iktisatçılara özgü terimleri kullanıyor olmam dikkatinizi çekmiş olabilir. Bu benim iktisadî sistem tercihimle ilgili bir durum değil. Türkiye, kendisini bir ‘pazar ekonomisi’ olarak tanımlayan ve bu iktisadî sistemden yana olan güçlerin yönetimindeki bir ülke... Bunu verili koşul olarak alıyorum ve Türkiye’yi bu ekonomilerle karşılaştırıyorum. Ve ne zaman bunu yapsam, ülkemın tutumunda hiç değışmeyen bir tuhafılık olduğunu görüyorum.

Pazar ekonomilerinin kendi aralarında elbette büyük gelişmişlik farkları var. Bilim, teknoloji ve yenilikçilikte yetenek kazanma ya da var olan yeteneğini geliştirerek sürdürülebilir meselesinde gelişmiş ekonomilerle ülkem arasında tutum farkı olması doğal; ama Türkiye’nin tutumu, izlediğı yol, sonradan sanayileşen ya da sanayileşme sürecine giren hiçbir ülkenin tutumuna, izlediğı yola da benzemiyor. Japonya ve G. Kore’nin sanayileşirken izledikleri yolu biliyorsunuz; bu konuda çok şey yazıldı... Japonya bir yana, 1950’lerde sanayii bizimkinden daha geride olan G. Kore bile bizi fersah fersah geçti. Sanayileşmeye yine ‘Batı’ ülkelerinden sonra başlayan Rusya, çok farklı bir tarihsel süreçten geçtiği; Çin ve Hindistan’ın da her açıdan durumları bizimkinden çok farklı olduğu için onları da bir yana bırakalım. Peki, niçin bilim, teknoloji, sanayi ve yenilikçilikte, Avustralya, Yeni Zelanda, Güney Afrika Cumhuriyeti, Brezilya, İspanya ve sonradan yola çıkan daha pek çok ülke kadar iddialı olamıyor ve onların da gerisine düşüyoruz?

Defalarca sordum; Brezilya, havacılık sanayii ve teknolojisinde niçin bizden çok daha ileride? Nasıl oluyor da İspanya, bize yüksek hız treni ve teknolojisini satabiliyor? Kapitalist sistemin tarihini, bu sistem içinde yer alan ülkelerin bilim, teknoloji ve sanayide kendi aralarında sürdürdükleri acımasız bir yarışın tarihi olarak da kavramak mümkün. Almanya ve ABD’nin, sanayi devriminin beşiğı olan B. Britanya’yı geçmelerinden başlayarak, 20’nci yüzyılın tanığı olduğumuz ikinci yarısında ve hâttâ içinde yaşadığımız yüzyılın ilk on yılında bile, yarışta çok gerilerdeyken ön sıralara geçebilen ülke örneklerini görebiliyoruz. Demek ki, kapitalist sistemin içinde ülkeler arası sıralama değışmez değil; önde koşanların yaptıkları bütün engellemelere rağmen, daha iyi bir konuma geçmek ve dünya nimetlerinin paylaşımında ulusal payı artırmak mümkün. Cumhuriyetimizin kuruluş dönemindeki hamlemize rağmen biz bunu niçin başaramadık?

Başarısızlığımızın nedeni, burjuvazimizin kültürel birikim açısından kendi geri kalmışlık zincirini kıramaması mı? Destekçisi olageldiğı siyasî kadroların yetersizliğı mi? Mevcut imkânları, kapitalizmin dünya sistemi içinde daha iyi bir konuma gelmek amacıyla akılcı bir biçimde yönetebilmenin en etkin aracı olan devletin ve bürokrasisinin sürekli erozyona uğratılması karşısında gösterdiği basiretsizlik mi? Yoksa, bilim, teknoloji ve sanayide güç kazanan ulusların ulusal motifleriyle örülen bir dünyada, bizim, halk olarak, herhangi bir ulusal ‘motivasyonumuzun’ olmaması mı?

Eğer bunlar doğru sorulmuş sorular ve yanıtları da çözümsüzlüğe işaret ediyorsa, ülkenin geleceğı için umutlu olabilmek çok zor. Bilim ve teknolojideki açığı yüzyılımızda da giderek büyüyen bir ülkenin bu açığını kapatarak varlığını sürdürülebilmesi, iktisadî sisteminde devrimsel bir dönüşüm yapmakla da sağlanamaz... Mârûzâtım bundan ibârettir.

CBT. 13 Ağustos 2010